VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaosto/ edustaja Ville Väyrysen kysymys

Edustaja Ville Väyrynen on 23.10.2025 valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostossa esittänyt seuraavan kysymyksen:

Millä perusteella Keski-Suomen arviointiryhmä ehdottaa, että Keski-Suomessa lopetetaan yo-sairaalatasoinen toiminta, kun (ainakin heidän oman käsityksensä mukaan) heillä on korkeampi tuottavuus kuin KYS:ssä, jolloin on riski, että kustannukset nousevat? Toteutetaanko tässä lainmukaisia arviointimenettelyn toimia, jos arviointimenettelyn varjolla edistetään keskittämisasetusta?

Vastauksena edustaja Väyrysen kysymykseen valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa:

Valtiovarainministeriö päätti 17.6.2025 Keski-Suomen hyvinvointialueen arviointimenettelyn aloittamisesta. Arviointiryhmä asetettiin 18.8.2025.

Arviointiryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 122 §:ssä. Arviointimenettelyssä laaditaan yhdessä ministeriöiden ja hyvinvointialueen edustajien kanssa sopeuttamisohjelma alueen talouden tervehdyttämiseksi sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen palvelujen järjestämisen edellytysten turvaamiseksi tarvittavista toimista. Sopeuttamisohjelmaan sisällytettävien toimenpiteiden aikajänne voi ulottua hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:ssä säädettyä alijäämän kattamiskautta pidemmälle ajalle. Arviointimenettelyn käytännön seuraus siis on, että alue voi sopeuttaa talouttaan pidemmällä ajanjaksolla kuin mitä hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:ssä säädetään. Tasapainotuskauden pidentyminen arviointimenettelyn seurauksena edellyttää, että alue aluevaltuuston päätöksin sitoutuu noudattamaan arviointimenettelyssä sovittua suunnitelmaa, jonka lopputuloksena tulee olla, että taseeseen kertynyt alijäämä on saatu katettua.

Arviointiryhmän tulee tehdä tarpeellisiksi katsomansa, hyvinvointialueesta annetun lain 122 §:n tarkoittamat toimenpide-ehdotukset hyvinvointialueelle ja hyvinvointialueen päätöksentekoelimet toimivaltansa mukaisesti päättävät sitoutumisesta sopeuttamisohjelmaan sisältyviin toimenpiteisiin.

Valtiovarainministeriö seuraa sovitun suunnitelman toteutumista. Jos talouden tasapainotus on toteutumassa sovitussa aikataulussa, VM:llä ei ole perusteita käynnistää uutta arviointimenettelyä tai aluejakoselvitystä eikä myöskään puuttua hyvinvointialueesta annetun lain 124 §:n mahdollistamalla valituksella tai oikaisuvaatimuksella alueen päätöksentekoon.

Kaikilla arviointimenettelyssä olevilla hyvinvointialueilla (Keski-Suomi, Itä-Uusimaa, Lappi) tarkastellaan talouden sopeuttamismahdollisuuksia laajasti. Arviointiryhmän näkökulmasta sopeuttamismahdollisuuksia osoittaa esimerkiksi se, että hyvinvointialueen tarvevakioidut nettokäyttökustannukset ylittävät maan keskimääräiset kustannukset. Tällöin taustalla on useita tekijöitä kuten se, että alue tarjoaa palveluita lakisääteisiä velvoitteita laajempina tai palveluita, joita lainsäädäntö ei velvoita sitä ylläpitämään. Alue voi myös ylläpitää rahoituksen riittävyyden näkökulmasta liian raskasta palveluverkkoa tai tuottamisessa on tehottomuutta. Arviointiryhmä kiinnittää huomiota myös siihen, että palveluissa on päällekkäisyyttä tai lainsäädännön mukainen erikoissairaanhoidon työnjako suhteessa muihin hyvinvointialueisiin ei toteudu tai alue on kiinnittänyt resursseja sellaisiin tehtäviin tai kustannusvastuisiin, jotka eivät sellaisinaan kuulu hyvinvointialueen vastuulle ja tehtäviin ja joihin hyvinvointialue ei saa rahoituslain mukaista rahoitusta.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Hyvinvointialueesta annetun lain 6 §:n mukaan hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottama tehtävä hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 32 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtäväalansa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet huomioiden sekä hyvinvointialue osallistuu kansalliseen ja alueelliseen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa.

Velvoitteesta ylläpitää yliopistollista sairaalaa säädetään sote-järjestämislain 34 §:ssä. Kyseinen velvoite Itä-Suomessa on Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Samassa laissa on säädetty yliopistollisen sairaalan tehtävistä (34a §) ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueesta (35 §). Valtioneuvoston asetuksen mukaan Itä-Suomen yhteistyöalueeseen kuuluvat Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueet.

Erikoissairaanhoidon keskittämisestä säädetään terveydenhuoltolain 45 §:ssä ja sen pohjalta annetussa keskittämisasetuksessa. Terveydenhuoltolain 50 §:n mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen Kuopiossa ja Keski-Suomen hyvinvointialueen Jyväskylässä keskussairaalassaan on järjestettävä monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi ja jolla on voimavarat terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen.

Yllä kuvatusta seuraa, että Keski-Suomen hyvinvointialueen tulee järjestää ensisijaisesti sille lainsäädännöllä säädetyt tehtävät. Näihin eivät kuulu yliopistolliselle sairaalalle säädetyt tehtävät, kuten keskittämissäädöksillä yliopistollisille sairaaloille säädetyt erikoissairaanhoidon tehtävät tai yliopistollisessa sairaalassa toteutettava koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta tai muut yliopistollisessa sairaalassa hoidettaviksi säädetyt tehtävät.

Edellä esitettyyn liittyen arviointiryhmä on Keski-Suomen hyvinvointialueella kiinnittänyt huomiota siihen, että Keski-Suomen keskussairaalan, sairaala Novan, tulee arviointiryhmän näkemyksen mukaan keskittyä sille lainsäädännössä säädettyihin tehtäviin, joihin se myös saa rahoituslain mukaisen rahoituksen. Nykyisellään Keski-Suomen keskussairaalassa ylläpidetään palveluvalikoimaa, joka osittain kuuluu Kuopion yliopistollisen sairaalan palveluihin, josta seuraa resurssien käytön tehottomuutta sekä Kuopiossa että Keski-Suomessa. Lisäksi, vaikka jokaisella hyvinvointialueella on velvoite järjestää koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, tulee se mitoittaa alueen kantokyvyn mukaiseksi. Lisättäessä Kuopion yliopistollisen sairaalan volyymiä, sen tuottavuus luonnollisesti kasvaa sille määrätyissä tehtävissä. Vastaavasti Keski-Suomen keskussairaalassa voidaan keskittyä tuottavuuden ja volyymien kasvattamiseen sille lainsäädännön mukaan kuuluvissa tehtävissä.

Minna-Marja Jokinen
hallitusneuvos, hyvinvointialueiden ohjausosasto
valtiovarainministeriön nimeämä jäsen Keski-Suomen arviointiryhmässä